

Mikä on borrelioosi (Lymen tauti)?

Koiralla borrelioosia aiheuttaa *Borrelia burgdorferi* -bakteeri. Tartuntaa levittävät verta imevät niveljalkaiset, vektorit. Yleisin levittäjä on puutiainen (punkki), jonka puremasta syljen välityksellä bakteerit leviävät hitaasti elimistöön.

Borreliabakteerin varsinaisina isäntinä toimivat usein pikkujyrsijät, mutta se voi myös tarttua isoihin nisäkkäisiin. Näistä isäntäeläimistä bakteeri tarttuu verta imevään punkkiin.

Borrelioosia esiintyy kaikissa Euroopan maissa, myös Suomessa, sekä Pohjois-Amerikassa että Aasiassa. Suomessa tartunta on yleisin Ahvenanmaalla, Lounais-Suomessa ja etelärannikolla. Tartuntoja on todettu myös maan pohjoisosissa, vaikkakin ne ovat hyvin harvinaista. Borrelioosia esiintyy Suomessa pääasiassa keväällä, kesällä ja syksyllä. Kun lämpötila on vähintään 5 astetta, puutiaiset aktivoituvat talviuniltaan.

Miten borrelioosi tarttuu?

Borreliabakteerit elävät ja lisääntyvät vektorin (yleisin puutiainen) elimistössä ja ne siirtyvät syljen mukana. Tartunnan todennäköisyyteen vaikuttaa se, kuinka kauan punkki on ollut ihossa kiinni. Bakteerien siirtyminen tapahtuu yleensä vasta sitten, kun puutiainen on ehtinyt olla yli vuorokauden ihossa.

Borrelioosi ei tartu sairaasta koirasta ihmiseen, vaan tartunnan saa vain vektorin välityksellä.

Borrelioosin oireet

Koirille puremakohtaan ei muodostu ihmisten kohdalla tyypillistä rengasihottumaa. Koirilla voi kuitenkin ilmetä pientä punerrusta puremiskohdassa.

Koiralla borrelioositartunnan oireet voivat ilmaantua vasta viikkojen, kuukausien tai jopa vuoden päästä tartunnasta. Tavallisia oireita ovat väsymys, kuumeilu, ruokahaluttomuus, liikkumisvaikeudet, imusolmukkeiden suureneminen ja yleiskunnon heikkeneminen. Koiralla voi olla myös ajoittaista ontumista ja kipuilua. Oireet kuitenkin saattavat kadota vaihtelevan pituisiksi ajoiksi. Kroonisessa muodossa voi syntyä kahden tai useamman nivelen tulehdus. Harvinaisempia oireita ovat munuais- ja sydänvauriot.

Borrelioosin toteaminen ja hoito

Borrelioosi todetaan verinäytteellä, josta tutkitaan pikatestillä vasta-aineiden esiintymistä.. Yksi tutkimustulos ei kuitenkaan välttämättä anna riittävästi tietoa taudin diagnostisointia varten. Vasta-ainetasojen nousuun voi mennä aikaa. Taso voi nousta vasta kuukausien päästä tartunnasta. Tämän johdosta pikatestit eivät aina paljasta sairautta. On myös hyvä huomioida, että tutkimusten mukaan osasta tartunnan saaneiden koirien verestä on löytynyt vasta-aineita, mutta ne eivät ole sairastuneet.

Borrelioosia hoidetaan pitkällä antibiootikuurilla. Antibiooteista doksisykliini on suositeltavin, koska se tehoaa myös muihin punkin välityksellä leviäviin tauteihin (anaplasmoosi ja erlichioosi). Sairauden hoitoon voidaan myös käyttää antibiooteista ampisilliiniä tai amoksisilliiniä. Jos ne eivät tehoa koiraan, siirrytään doksisykliiniin. Tukihoidot, kuten kipulääkitys ja nestehoito voivat joskus olla tarpeen, jos oireet ovat voimakkaat ja koiran kunto on huono. Joskus on myös tarpeellista antaa kortisonilääkitystä niveltulehduksen oireiden helpottamiseksi.

Ennaltaehkäisy

Punkkikarkotteita (liuoksia, punkkipantoja, lääketabletteja) voi käyttää ennaltaehkäisemään punkkien kiinnittymistä koiran ihoon. Päivittäinen punkkitarkastus, varsinkin kesällä, on tärkeä varotoimenpide. Punkkien levittämien tautien ehkäisyyn suositellaan nurmikon leikkaamista. Pitkässä heinikossa liikkumista tulisi välttää, koska punkit pääsevät sieltä kätevämmiin koiran turkkiin. Jos punkki on päässyt iholle, se tulee irrottaa nyppäisemällä pihdeillä tai punkinpoimijalla niin, että suuosatkin tulevat ulos. Sitä ei saa tukehduttaa esimerkiksi voilla, koska puremakohtaan voi päästä yhä enemmän bakteereita.